

Sygn. akt II DK 100/21

POSTANOWIENIE

Dnia 7 października 2021 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Adam Roch

w sprawie obwinionej prokurator Prokuratury Rejonowej w Ś. w stanie spoczynku M. K.

po rozpoznaniu w Izbie Dyscyplinarnej na posiedzeniu w dniu 7 października 2021 roku

sprawy oświadczenia SSN Małgorzaty Bednarek z dnia 29 września 2021 roku

w przedmiocie wyłączenia od udziału w sprawie o sygn. akt II DK 100/21

na podstawie art. 42 § 1 kpk *a contrario* w zw. z art. 41 § 4 kpk w zw. z art. 171 pkt 1 ustawy z dnia 28 stycznia 2016 roku Prawo o prokuraturze

postanowił:

nie wyłączać SSN Małgorzaty Bednarek od udziału w sprawie.

UZASADNIENIE

Zarządzeniem Prezesa Sądu Najwyższego kierującego pracą Izby Dyscyplinarnej z dnia 5 sierpnia 2021 roku SSN Małgorzata Bednarek wyznaczona została do trzyosobowego składu orzekającego w sprawie o sygn. akt I DK 100/21. Postępowanie to dotyczy obwinionej prokurator Prokuratury Rejonowej w Ś. w stanie spoczynku M. K. Kasację od postanowienia Sądu Dyscyplinarnego przy Prokuratorze Generalnym z dnia 2 marca 2021 roku, sygn. akt PK I SD (...) wywiódł Zastępca Prokuratora Generalnego – B. Ś.

W lakonicznym pisemnym oświadczeniu, złożonym w dniu 29 września 2021 roku, SSN Małgorzata Bednarek wskazała, iż skarżącym w sprawie jest Pierwszy Zastępca Prokuratora Generalnego Prokurator Krajowy B. Ś., którego podwładną, jako prokurator, była w latach 2016-2018. Nadmieniała także, że w roku 2018 pełniła

funkcję Zastępcy Dyrektora Biura Prezydialnego Prokuratury Krajowej, które to podlegało bezpośrednio Prokuratorowi Krajowemu. Nadto wskazała, że zna osobiście Prokuratora Krajowego – B. Ś. zaś od 2008 roku do września 2018 roku była członkiem Niezależnego Stowarzyszenia Prokuratorów „A.”, którego członkiem w tamtym okresie był również prokurator B. Ś..

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Znaczenie zagadnienia bezstronności sędziego jest stale podkreślane w orzecznictwie sądów powszechnych, Sądu Najwyższego, a także Europejskiego Trybunału Praw Człowieka. W decyzji ETPCz z dnia 5 stycznia 2017 r. Bodet v. Belgia, wskazuje się w szczególności na potrzebę stałej troski o to, aby w demokratycznym społeczeństwie sądy wzbudzały zaufanie u stron procesu. Zdaniem Trybunału, w tej mierze art. 6 ust. 1 Konwencji wymaga wprost, aby sądy były bezstronne. Wymóg zachowania bezstronności przejawia się przy tym w dwóch aspektach. Pierwszym jest brak przejawów subiektywnej stronniczości sędziego lub jego osobistych uprzedzeń. Przyjmuje się istnienie domniemania takiej osobistej bezstronności do czasu przedstawienia dowodu przeciwnego. Sąd musi być również obiektywnie bezstronny, tj. dawać wystarczające gwarancje, by wykluczyć wszelkie uprawnione wątpliwości w tej mierze (postanowienie SN z dnia 17 stycznia 2018 r., III KK 244/17, OSNKW 2018, nr 3, poz. 26).

Okoliczności przedstawione w złożonym przez SSN Małgorzatę Bednarek oświadczeniu nie mogły wywołać skutku w postaci wyłączenia sędziego. Instytucja wyłączenia sędziego z powodu uzasadnionych wątpliwości co do jego bezstronności w danej sprawie (*iudex inhabilis*) jest uregulowana w przepisie art. 41 § 1 k.p.k., znajdującym pełne zastosowanie – na mocy art. 171 pkt 1 ustawy z dnia 28 stycznia 2016 roku Prawo o prokuraturze – w toku postępowania dyscyplinarnego prowadzonego przeciwko prokuratorowi. Wyłączenie sędziego w trybie art. 41 § 1 k.p.k. może mieć miejsce w sytuacji, gdy ujawnią się okoliczności o takim charakterze, że brak jest możliwości przekonania każdego rozsądnie myślącego, kto powziął wątpliwości co do bezstronności, że z całą pewnością nie wpłyną one na obiektywizm rozpoznania sprawy i treść

rozstrzygnięcia kończącego postępowanie (tak przykładowo postanowienie SN z dnia 11 września 2019 r., I DO 44/19, Lex nr 2729821). Analizując przytoczone w oświadczeniu SSN Małgorzaty Bednarek dane należało wskazać, że nie zawiera ono okoliczności wskazujących na istnienie przesłanki z art. 41 § 1 k.p.k.

Fundamentem wniosku było pełnienie przez sędziego w przeszłości stanowiska prokuratora podlegającego (także bezpośrednio) Prokuratorowi Krajowemu B.Ś. W judykaturze tymczasem trafnie dostrzeżono, że skoro ustawa dopuszcza możliwość objęcia urzędu sędziego przez prokuratora, to okoliczność ta nie może *per se* stanowić o braku bezstronności takiej osoby w każdej sprawie, w której po jakiegokolwiek stronie zaangażowany będzie prokurator. Nawet hierarchiczna struktura jednostek prokuratury nie stanowi bezpośredniego przeniesienia skutku tej hierarchii na każdą osobę, która w jakimkolwiek okresie życia była w jej ramach podporządkowana innemu prokuratorowi. „Sam fakt, że w ramach poprzedniego swojego zajęcia zawodowego sędzia podlegał innej osobie w ramach jakiejś struktury służbowej, nie może świadczyć o tym, że sędzia ten po odebraniu nominacji sędziowskiej i złożeniu ślubowania nie będzie w stanie zachować zasad bezstronności i że sprzeniewierzy się niezależnemu i uczciwemu orzekaniu. Nie można bowiem zapominać, że z chwilą nominacji sędziowskiej, sędzia uzyskuje przymiot niezawisłości i zostaje odseparowany od wszelkich zaszłości i podległości służbowych. Gwarancje niezawisłości sędziego są na tyle silne, że pozwalają mu na rozstrzygnięcie sprawy niezależnie od stanowiska byłego przełożonego, niemającego obecnie żadnych środków nacisku na sędziego” (postanowienie SN z dnia 9 marca 2021 r., II DIZ 27/21, Lex 3144800).

Zaznaczyć należy, że w złożonym oświadczeniu SSN Małgorzata Bednarek nie wskazała także na okoliczności znacząco wykraczające poza służbową relację z Prokuratorem Krajowym B. Ś. Okoliczności takiej nie stanowi bowiem nadmieniony jedynie fakt osobistej znajomości wnoszącego kasację czy też przynależności do tego samego stowarzyszenia w przeszłości, bez przytoczenia jakichkolwiek okoliczności wskazujących na bliski stopień tej znajomości. Z oświadczenia nie wynika również, aby sędzia M. B. np. nadal utrzymywała kontakty z B. Ś., w szczególności o charakterze spotkań towarzyskich (co przykładowo stanowiło podstawę wyłączenia sędziego postanowieniem SN z dnia 12 lutego

2021 r., II DIZ 37/21, Lex 3150237). Stopień zażyłości pomiędzy sędzią, a inną osobą, z czym wiązana jest obawa co do zachowania bezstronności, musi bowiem wykraczać poza ramy „zwykłej znajomości” (por. postanowienie SN z dnia 21 maja 2020 r., II KO 18/20, Lex 3160438). „Powodem wyłączenia sędziego na podstawie art. 41 § 1 k.p.k. mogą być sytuacje wskazujące na trwałe powiązania personalne między nim a stroną lub jej przedstawicielem typu: przyjaźń, niechęć, wrogość, zbieżność lub rozbieżność interesów. Do zastosowania art. 41 § 1 k.p.k. jest konieczne uprawdopodobnienie wystąpienia okoliczności, która z istoty swej ma charakter zagrażający bezstronności sędziego w ramach zewnętrznie uzasadnionego przekonania” (wyrok SN z dnia 19 lipca 2017 r., V KS 7/17, Lex 2340622; wyrok SN z dnia 25 lutego 2015 r., III KK 351/14, Lex 1665591).

Nie można zatem uznać, aby fakt pełnienia w przeszłości stanowiska podległego ówczesnie Prokuratorowi Krajowemu mógł wpłynąć na obiektywizm przy rozpoznaniu procesowych zarzutów wyeksponowanych w kasacji przezeń wniesionej. Podobnie ocenić należy fakt osobistej znajomości i wspólnej przynależności do stowarzyszenia prokuratorów w przeszłości. „Wątpliwość co do bezstronności sędziego musi mieć charakter obiektywny, uzasadniony okolicznościami konkretnego stanu faktycznego. Musi zatem zachodzić zewnętrzne, uzasadnione przekonanie, że bezstronność sędziego w danej sprawie jest wątpliwa czy zagrożona” (postanowienie SN z dnia 5 stycznia 2021 r., I DO 61/20, Lex 3169319). Uwzględniając fakt, że badany jako podstawa wyłączenia sędziego stopień znajomości z inną osobą musi odpowiednio wysoki, należy wskazać, że „w żaden sposób (...) o zażyłości nie świadczy fakt pełnienia obowiązków (służby) w tej samej instytucji publicznej, w tym samym czasie” (postanowienie SN z dnia 13 listopada 2019 r., I DO 57/19, Lex 2977445).

Podkreślić wreszcie należy, że oświadczenie SSN Małgorzaty Bednarek nie wskazuje, aby jej wewnętrzne odczuwanie bezstronności mogło być zagrożone łączącymi ją w przeszłości relacjami z B. Ś. Ponieważ z oświadczenia nie wynika również, aby wskazana znajomość miała pogłębiony charakter i była nacechowana emocjonalnie (por. wyrok SA w Krakowie z 7 grudnia 2015 r., ASD 9/15, KZS 2016, nr 4, poz. 33), Sąd Najwyższy orzekł jak w części dyspozytywnej postanowienia.

